

ÅRSMELDING
2008

ÅRSMELDING 2008

NORLA - SENTER FOR NORSK SKJØNN- OG FAGLITTERATUR I UTLANDET

Året 2008 ble som året før et hektisk og vellykket år for norsk litteratur i utlandet, og NORLAs virksomhet og aktivitetsnivå er i vekst. I en globalisert tid blir verden mindre. I 2008 tildelte NORLAs fagråd oversettelsesstøtte til forleggere i hele 50 land, hvilket bekrefter at markedet for norsk litteratur utvides fra år til år. Det har vært en betydelig vekst i antall samarbeidsland i de tre siste årene, fra 30 i 2006 til 50 i 2008. Dette viser at norsk litteratur blir ”internasjonal” takket være flere store suksesser, men også som resultat av en strategisk tilnærming til nye språkområder.

I 2008 mottok NORLA 295 søknader fra hele verden, 56 av disse fra de nordiske land. NORLAs fagråd innvilget 279 av søknadene, 234 fra land utenfor Norden og 44 av de nordiske søknadene. Til sammen tildelte NORLA i underkant av 5 millioner kroner i oversettelsesstøtte, hvorav rundt 600 000 er et øremerket tilskudd fra Nordisk Ministerråds Kulturkontakt Nord til de nordiske søknadene. Det er en økende ulikevekt mellom fag og skjønnlitterære søknader, NORLA registrerer en nedgang i antall faglitterære søknader utenfor Norden. 221 av søknadene om oversettelsesstøtte gjelder skjønnlitterære utgivelser, mens 74 av søknadene gjaldt faglitterære utgivelser.

NORLA støttet reise for mer enn 100 forfattere og oversettere til lanseringer, festivaler, seminarer og andre aktiviteter i utlandet så vel som i Norge, og arrangert en rekke seminarer i inn- og utland.

NORLAs styre:

Styrets formann: **Astrid de Vibe**, Den norske Forleggerforening

Vara: Arne Magnus

Styrets viseformann: **Anne Oterholm**, Den norske Forfatterforening

Vara: Terje Holtet Larsen

Styremedlem: **John Petter Opdahl**, Det Kgl. Utenriksdepartement:

Vara: Marianne Wimmer

Styremedlem: **Rune Ottosen**, Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening

Vara: Erik Rudeng

Styremedlem: **Ingeborg Kongslien**, Universitetet i Oslo

Vara: Jon Haarberg

Styremedlem: **Anders Heger**, Den Norske Forleggerforening

Vara: Bjarne Buset

Deltakere fra administrasjonen uten stemmerett og styrets sekretær og referent er Gina Winje.

Styrets virksomhet

Det har i perioden vært avholdt 5 styremøter: 16/1, 25/2, 13/5, 2/9 og 9/12 med julemiddag.

I tillegg har det vært avholdt flere møter med styreleder, særlig i forbindelse med lønnsforhandlinger i desember 2008. Styrets formann, viseformann og medlemmer har stått til disposisjon for NORLAs administrasjon med råd og beslutninger om virksomhet og aktiviteter. Styrets formann og nestformann utgjør sammen med direktør, NORLAs arbeidsutvalg (AU).

NORLAs faglige råd for skjønnlitteratur

Rådets leder:	Hans H. Skei,	Universitetet i Oslo, oppnevnt av Utenriksdepartementet
Medlemmer:	Per Petterson	Den norske Forfatterforening
	Nina Refseth	Den norske Forleggerforening, sluttet i jan. 08.
	Margit Walsø	Den norske Forleggerforening, start jan. 09.
	Liv Blikrud	Universitetet i Oslo
	Stein Erik Lunde	Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere

Fra NORLA deltar Ingrid Overwien, Gina Winje og Andrine Pollen.

Det er i år 2008 avholdt tre fordelingsmøter for oversettelsesstøtte til norsk skjønnlitteratur, det ble fordelt 2 837 000 millioner kroner på til sammen 176 søknader fra land utenfor Norden, hvorav 174 ble bevilget. Fra de nordiske land kom det inn 45 søknader om oversettelsesstøtte, 34 ble bevilget støtte.

NORLAs faglige råd for faglitteratur

Rådets leder:	Finn Skårderud	Norsk Faglitterær forfatter og oversetterforening
	Svein Sjøberg	Universitetet i Oslo
	Kathrine Fangen	Universitetet i Oslo
	Tore Rem	Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening
	Sverre Mørkhagen	Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening

Fra NORLA deltar Ingrid Overwien, Per Øystein Roland og Gina Winje.

Det er avholdt tre fordelingsmøter for oversettelsesstøtte til faglitteratur i 2007. 63 søknader utenfor Norden ble behandlet, 61 innvilget, og det ble fordelt til sammen 1 701 715 millioner kroner. Fra de nordiske land kom det inn 11 søknader, hvorav 10 ble innvilget støtte.

NORLAs administrasjon

Gina Winje, direktør
Andrine Pollen, rådgiver, skjønnlitteratur
Per Øystein Roland, rådgiver faglitteratur
Dina Roll-Hansen, rådgiver barn- og ungdom
Ingrid Overwien, førstekonsulent
Torill Johansen, regnskapsmedarbeider, 35% stilling.

Oliver Møystad, prosjektmedarbeider, deltid fra oktober 2008.

NORLAs revisor: Horwath Revisjon A.S.

NORLAs representasjon i andre råd og utvalg:

Stiftelsen Norsk Litteraturfestival – Sigrid Undset dagene

Gina Winje, rådsmedlem

Utenriksdepartementets KNI – møter

Gina Winje

Observatørstatus i SIU

Resultatrapport for driftsåret 2008

Året 2008 ble et hektisk og vellykket år for norsk litteratur i utlandet. Norske forfattere har mottatt viktige internasjonale priser, lansert bøker, gjestet litterære festivaler og holdt foredrag på universitet og høyskoler i alle deler av verden.

NORLA feiret sitt 30 – års jubileum med festmottagelse i mai 2008.

Oversettelsesstøtten

Antall søknader om oversettelsesstøtte har økt i de siste årene, norsk litteratur når ut i stadig nye land. Det er verdt å merke seg at tradisjonelt viktige land for norsk litteratur, som Tyskland og Sverige kjøper noe mindre, mens interessen fra nye land er markant økende. I løpet av to år er antall samarbeidsland nesten fordoblet, med en økning fra 30 til 50 land på 2 år. Det tar tid å bli kjent nye språkområder og kulturer. NORLA, sammen med forlagsagentene, legger ned betydelig arbeid, for å undersøke og følge med på nye forlags seriositet og kvalitetsnivå. Det er arbeids- og tidkrevende å opparbeide gode samarbeidsrutiner med nye forlag. NORLA koordinerer fordeling av nordisk oversettelsesstøtte som er gitt av Nordisk Ministerråds Kulturkontakt Nord og er et prøveprosjekt i 3 år, fra 2007 – 2009. NORLA økte oversettelsesstøtten til faglitterære utgivelser fra eget budsjett, da midlene fra KKN er lave i forhold til antall innkomne søknader. NORLA mottok flest oversettessøknader av alle de nordiske land, både i 2007 og i 2008.

Generell aktivitet

NORLA har initiert og medvirket i tiltak til fremme for norsk skjønn- og faglitteratur i utlandet i samsvar med stiftelsens formålparagraf, stadig med vekt på å forene tiltak for fag- og skjønnlitteraturen der dette er hensiktsmessig.

I anledning 30 – års jubiléet utga NORLA en brosjyre med artikler om hhv norsk skjønn- og faglitteratur, av Ingunn Økland og Thomas Hylland Eriksen. Brosjyren er utgitt på engelsk, og finnes også som nettoutgaver på engelsk, russisk, fra nsk og spansk.

I NORLAs strategi for 2007 – 2009 legges det vekt på å initiere tiltak for å stimulere salg av norske fagbøker. NORLA forsøker i stadig større grad å henvende seg med spissede tiltak for denne gruppen forleggere/oversettere, samt prioritere ekstrastøtte for å stimulere til positiv vekst innenfor faglitteraturen.

NORLA erkjenner at det kreves ytterligere tiltak for å få til vekst i salg av faglitteraturen

Samarbeid med norske forlag og de litterære miljøene

NORLA samarbeider kontinuerlig med de norske forlagsagenturene, og inviterer samtlige agenter til møter hvert halvår, har individuelle møter med de enkelte agenturene om samarbeid i forbindelse med bokmesser, enkeltreiser for forfattere, seminarer og andre aktiviteter.

NORLA intensiverer samarbeid med relevante fagmiljøer som bl.a. Den norske Forfatterforening, Norsk Oversetterforening, Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, Den Norske Forleggerforening og andre relevante aktører.

NORLA vil understreke at det solide og faglig forankrede samarbeidet med norske forlag og fagmiljøer er med på å danne grunnlag for den suksess som tilfaller norsk litteratur i utlandet.

Støtte til oversettelser, promosjonsstøtter og prøveoversettelser

32 promosjonsstøtter ble innvilget i 2008, 16 for skjønnlitteratur og tilsvarende for faglitteratur. De skjønnlitterære søknadene kommer fra hele verden, fra 11 språk, og fungerer ofte som en stimulans for nye oversettere, eller for erfarne oversettere som ønsker å jobbe med bøker som er spesielt vanskelige å plassere. NORLA har i følge sin strategi et ekstra fokus på faglitteratur, som er vanskelig å selge ut. NORLA har derfor valgt å gi støtte til prøveoversettelser til engelsk og/eller tysk til de bøkene som NORLA presenterer i Frankfurt. Langt færre oversettere søker om promosjonsstøtte for faglitteratur, derfor er dette et viktig, villet insitament fra NORLA som i følge oversettere og agenter fungerer godt.

Antologier er en effektiv inngang til å presentere norsk litteratur i land den er lite kjent. NORLA legger ned et stort arbeid i forhold til redaksjons- og administrasjonsarbeid med ulike antologier, særlig i ”nye” land. I 2008 ble det gitt oversettelses- og produksjonsstøtte til to antologier i India, en på Cuba samt at NORLA støtter oversettelser av noveller/annet i en del vestlige antologier.

NORLA ser på dette arbeidskrevende arbeidet som en god investering. Noen forfatterskap gjøres kjent, og fungerer åpnende overfor forleggere og oversettere, selv om kommersielt salg ofte er lavt.

NORLA støttet et omfattende og rikt illustrert tidsskrift om barnelitteratur i Frankrike, utgitt bl.a. av den norske ambassaden i Paris.

Bokmesser, seminarer og lanseringsreiser

Det er aktivt rundt norsk litteratur i mange land. Synlighet og tilstedeværelse av forfattere i forbindelse med lansering og andre aktiviteter som festivalbesøk, er nærmest en betingelse for at bøkene skal få oppmerksomhet og kritikker i utgiverlandet.

I 2008 støttet NORLA mer enn 50 reiser til slike arrangementer, i over 20 forskjellige land i alle verdens deler. Tyskland og Frankrike er de to mest besøkte landene.

Reisene fordeler seg svært ujevnt mellom fag- og skjønnlitteratur. Det ble gitt reisestøtte til 7 faglitterære forfattere til 5 land, 13 barne- og ungdomsbokforfattere og 33 skjønnlitterære voksenbokforfattere.

Fordelingen bekrefter at det er færre internasjonale arenaer for faglitterære forfattere, og de blir i mindre grad invitert til tradisjonelle litterære festivaler. Faglitterære forfattere tilknyttet akademia reiser oftere gjennom andre nettverk, noen av disse tildeles reisestøtte gjennom Utenriksdepartementets støtteordning for forfatter- og forelesningsreiser til utlandet, som administreres av NORLA. (Se annet sted i årsmeldingen).

Gledelig å se at flere norske poeter inviteres til internasjonale poesifestivaler. Slik deltagelse utløser ofte publisering i publikasjoner eller tidsskrift, og er en viktig arena for poesi som i liten grad blir utgitt i vanlige bokutgivelser i oversettelse.

Flere forfattere deltar på NORLAs besøk til bokmesser, arrangementer og seminarer. NORLA besøkte bokmessen i New Delhi for første gang i 2008. Der deltok de 4 forfatterne **Herbjørg Wassmo, Lars Amund Vaage, Hanne Bramness** og **Eirik Newth**. Statsminister Jens Stoltenberg lanserte en antologi med 10 samtidsforfattere utgitt på hindi på bokmessen. Forfatterne deltok i et litteraturseminar arrangert av Utenriksdepartementet i samarbeid med *Sahitya Akademiet* i New Delhi, samt i en litterær aften hos forlaget *Seagull Press* i Kolkata. Forfatterne fikk stor oppmerksomhet i pressen. Novellen *Kyr* av Lars Amund Vaage ble fremført på The National School of Drama av en anerkjent skuespiller. Eirik Newth besøkte flere barneskoler, og filmatiseringen av *Dinas bok* av Herbjørg Wassmo ble vist i Kolkata.

NORLA inviterte tre oversettere fra henholdsvis Russland, Tyskland og Frankrike til *internasjonalt barnebokseminar i Stavanger*, sammen med forfatter **Maria Parr**.

Flere forfattere deltok på *bokmessen i Leipzig*, og på festivalen i Edinburgh ble ”Stavanger – antologien” *Voices from the North* lansert i samarbeid med festivalen og det daværende generalkonsulatet i Edinburgh. NORLA deltok på åpningen av *King’s Place* i London høsten 2008 og forfatterne **Ketil Bjørnstad, Merethe Morken Andersen, Karl Ove Knausgård** og **Kjell Ola Dahl**.

Norge var i fokus på *bokmessen i Pisa*, forfatterne **Johan Harstad, Erlend Loe** og **Kjell Ola Dahl** deltok sammen med NORLA.

Non-fiction messen i Moskva er en viktig arena for norsk litteratur. I løpet av få dager blir norske forfattere presentert på bokmessen, men også på litterære kaféer og andre areaner. I 2008 deltok **Kjartan Fløgstad, Maria Parr** og **Ragnar Kvam jr.**

Seminarer for oversettere

NORLA har intensivert seminarvirksomheten, både i utlandet og i Norge.

I 2008 ble det gjennomført hele 6 større seminarer for oversettere; i **Madrid** (Kjartan Fløgstad), i **Nederland** (Johan Harstad, Karl Ove Knausgård), i **Praha** (Jan Kjærstad, Helene Uri) og i **Rendsburg** (Cecilie Enger, Erling Pedersen) i **Pisa**, samt **Lillehammer**.

Seminarene i utlandet gjennomføres i tett samarbeid med aktuelle universiteter, ambassader og erfarne oversettere i de respektive land. Seminarene er viktige for rekruttering av nye oversettere, en rekke studenter deltar sammen med erfarne oversettere. NORLA planlegger ut fra behov og kapasitet, i samarbeid med ambassader, læresteder og oversettere.

Seminarer for forleggere i Norge

NORLA anser det som vellykket strategi å invitere forleggere til Norge. Her treffer de forlagene, forfattere og blir introdusert til og kjent med et land de utgir eller vurderer å utgi litteratur fra. I 2008 arrangerte NORLA 4 slike seminarer, 2 i Oslo for faglitterære forleggere og 2 under Litteraturfestivalen på Lillehammer, ett av disse i samarbeid med Norske Barne og Ungdomsbokforfattere og ett med Den Norske Forleggerforeningen.

Litteraturfestivalen på Lillehammer

NORLA forsterker sitt engasjement under Litteraturfestivalen på Lillehammer og ser festivalen som en fin arena for utenlandske gjester.

NORLA gjennomførte sitt årlige oversetterseminar, for 15 gang i 2008. Oversetterne får festivalpass og inviteres til å vade i norsk litteratur under hele festivalen, etter teori- og påfylldag i forkant av festivalen.

I samarbeid med *Den Norske Forleggerforening* arrangerer NORLA seminar for internasjonale skjønnlitterære oversettere. I 2008 kom en egen delegasjon med 5 forleggere fra New York, dette i særskilt samarbeid med generalkonsulatet i New York, samt forleggere fra flere andre land.

I samarbeid med *Norske barne- og ungdomsbokforfattere* arrangerte NORLA et internasjonalt bildebokseminar. Her deltok forleggere fra 7 land, bl.a. fra Egypt og India, samt flere norske forfattere og illustratører av barnebøker.

NORLA ser festivalen som et godt sted for pressebesøk, i 2008 var det et journalistbesøk fra Italia.

NORLA har valgt festivalen som arena for utdeling av sin årlige oversetterpris. I 2008 gikk den til en faglitterær oversetter, russiske **Jelena Ratskinskaja**.

Samarbeid med Utenriksdepartementet

NORLA setter pris på stadig bedre samarbeid med Utenriksdepartementet i Oslo, og forvalter nå flere tiltaksmidler for Utenriksdepartementet. I tillegg samarbeider NORLA utstrakt og i økende grad med utenriksstasjonene. Flere gjør en uvurderlig innsats for å støtte oversettere og begivenheter rundt norsk litteratur i de respektive land.

UDs støtte til litteraturfestivaler

I 2008 forvaltet NORLA 300 000 kroner for UD øremerket norske forfatteres deltakelse i litteraturfestivaler og andre litterære arrangementer i utlandet. For dette beløpet dekket NORLA over 50 reiser for norske forfattere til festivaler eller større seminarer.

UDs støtteordning for forfatter- og foreleserturneer til læresteder i utlandet

NORLA fordelte cirka 400 000 kroner på 31 reiser. Se rapport vedlagt.

UDs støtteordning for Land i Sør

I det andre av tre prøveår disponerte NORLA midler for tiltak mot *Land i Sør*. NORLA har et særlig fokus på India og arabiske språk, og ser en klar vekst i støtteverdige tiltak.

I løpet av kort tid er flere kjente og viktige forfattere solgt til indiske forlag for utgivelse på hindi eller andre indiske språk. Noen forfattere kan også bli solgt til indiske forlag for utgivelse på engelsk, men dette byr på spesielle kontraktsutfordringer.

Situasjonen i de arabiske land er uoversiktlig og vanskelig, men NORLA har bidratt til at flere betydelige verk er i ferd med å bli utgitt. NORLA understreker den nødvendige langsiktigheten i slike satsninger.

NORLA har valgt foreløpig å konsentrere sin virksomhet mot det arabiske og det indiske markedet, men forsøker hele tiden å følge utviklingen i Kina med oppmerksomhet, dette er et stort og komplekst marked som NORLA på sikt ønsker å nærme seg. I 2008 støttet NORLA reise og opphold for en kinesisk barnebokforlegger.

Samarbeid med utenriksstasjonene

NORLA vil understreke at samarbeid med ambassadene er godt, og utvikles gjennom nye prosjekter i stadig flere land. I 2008 ble det som tidligere år arrangert mottakelser i de viktige

bokmessebyene, London, Frankfurt og Moskva. At NORLA for første gang deltok på bokmesse i New Delhi, med en stor delegasjon forfattere, ville ikke vært mulig å gjennomføre uten et godt samarbeid med ambassaden i New Delhi. Ambassaden i Kairo var også en viktig støttespiller for NORLAs to medarbeidere som besøkte bokmessen i Egypt, der NORLA var for første gang i 2008.

Ambassadene er viktige medarrangører ved oversetterseminarer. Ambassadene i Roma, Haag, Madrid, Frankfurt og Praha har alle bidratt sjenerøst og uvurderlig med hensyn til de mange oversetterseminarene som ble gjennomført i 2008.

Ambassaden i Paris har i flere år arbeidet målrettet med norsk litteratur, og har gjennomført flere seminarer, både i Norge og i Paris. I 2008 utgav ambassaden en påkostet og rikt illustrert brosjyre om norsk barne- og ungdomslitteratur.

I tillegg er det arrangert en rekke boklanseringer av norske forfattere på ambassadene, samt at flere forfattere har gjestet festivaler hvor også ambassadene stiller opp med arrangement, mottakelser og annet. NORLA opplever entusiasme og vellykket konkret samarbeid med utenriksstasjonene, som bidrar med verdifull lokalkompetanse, og byr på viktige sosiale møteplasser og uvurderlig støtte også økonomisk.

For styret

Astrid de Vibe
Styreleder

For administrasjonen

Gina Winje
Direktør